

האי שתיכונ
יחד עם
משה דיין
את חטיפת
הנציב העליון

הוא מרד
באצ"ל מפני
שזה היה
מתון מדי

הערבים לא
צריכים להשמיד
אותנו. אנחנו
נעשה את
זה בעצמנו...

ההגנה הסגירה
אותו לידי
הבולשת

הוא היה
"חופר המינהרות
הטוב ביותר
בכל אפריקה"

ב-1977 הגיע
ל"מבוי סתום"
בדרכו הצבאית

הצנזורה

עד הרגע הזה. אני יכול לשמע עכשיו,
כשאני עוצם את העיניים: הפעמו מצל-
צל, וועק שוב ושוב. מארקות 1929. מה-
כיום להתקפת הערבים. הפעמו מועיק את
הגברים למקום ההתכנסות..."
בשל ריחוקו של האב והמצוקה הכל-
כלית, נאלץ מרדכי ציפורי לצאת כבר
בילדותו לעבוד בפרדסי פתח-תיקוה, וב-
בוא משבר-הפרדסנות עבר לעבוד בבית-
חרושת לספירט ושמרים, ואחר כך עבד
כמלטש-יהלומים בנתניה, וכחוצב וסילל-
כבישים לצבא הבריטי בארץ-ישראל.
ב-1939, בהיותו כבן 15, התנדב מרדכי
ציפורי לאצ"ל, יחד עם אחיו ישראל
הנדין (מאוחר יותר אלוף-משנה ישראל
בן-אמית, קצין-התותחנים הראשי של
צה"ל), כאשר כינויי המחתרת שלו ושל
אחיו היו "לוי" ו"שימשון".
שני האחים נמנו עד מהרה על מיפ
קדת אצ"ל בפתח-תיקוה, והשתתפו ב-
פעולות רבות. מאוחר יותר, כאשר פעי-
לות אצ"ל הפכה למתונה, מרדכי
ציפורי, יחד עם כמה מחבריו, בשיטת
התגובה המתונה של מיפקדת האצ"ל.
הוא ניגש אל מפקד-המחוז ואמר לו:
"אוינו, אנחנו משחקים מישחקים כמו
ההגנה, וכוה אין לי עניין. אי שעושים
משהו, אי שנלך הביתה! מרדנו. יהודה
נאית, שהיה לימים סגן קצין-תותחנים
ראשי, התייצב בראשו של גוף מיוחד,
ה'אדומים' קרא לו. מין גוף סודי, שביצע
פעולות ללא ידעת הפיקודים בסניפים
ובמחוזות..."
עמדותיו הקיצוניות של מרדכי ציפורי
ותבורתו הביאו אותם ליצירת-מיפגש עם
ממורמרים, בדרגות-השדה של ההגנה.
הוא מתאר אותו כך: "החלומת היו
לפעמים גדולים כדאיכות לבצע... תכננו
יחד עם חברות 'מרדום' כמסכות סיקור
ההגנה, וביכולם משה דיין ויגאל הור-
ביין, את כיבוש ארמון הנציב בירושלים
והטפתם גדולים כדאיכות לבצע... אני הייתי
צריך להימנות עם החוליה הפורצת לאר-
צון, אבל העניין נוגב לאוני המסעות
(הלאומיים), וה'מרדום' חזרו כהם משי-
תפתם הפעולה הדרמטית כוטלה..."
בשנת 1944, בשעת טיול של בנות
חברות באצ"ל, שבו שימש מרדכי ציפורי
כמלווה, הוא פגש את טובה גלס, שאיתה
(המשך בעמוד 42)

ב צבא האימפריה הרומאית קר-
לגיון רומי שימשו כ-60 צנטוריונים. שי-
היוו את עמוד-השדרה של כל לגיון רומי
ושל האימפריה ביכללה. המושג "צנטור-
יון" שימש, במשך שנים רבות, תואר נר-
דף לחייל ממושע, שעיסוקו האחד והר-
יחיד הוא מלאכה-המילחמה.
בסוף שנות ה-50 החל לכנות כך, בי-
חוגים של אינטלקטואלים צרפתיים, את
ה'קולונלים' מחלי-המשלוח הצרפתי בארץ-
גיריה, שניסו להכתיב את מהלכה של
הריסובליקה הרביעית, ושהביאו לבהירתו
של הגנרל שארל דה-גול, ולכינונה של
הריסובליקה החמישית. הם הונצחו בסיפור
של ז'ן לאטרגי הצנטוריונים, שבו המחישו
את הלך-מחשבתם הפוליטית של קציני-
צבא, ותיארו את המקום שלדעתם על-
הצבא לתפוס בחיי החברה המדינית של
צרפת.
הצנטוריונים הוא תיאור סיפורתי-דוקור
מנטרי של הרוחות שנישבו בצבא הצרפתי
בשנים רצופות מיבחנים ואכזבות צבאיות.
רוחות השוררות בכל צבא שניק את
אורח-החשבתו מן המחשבה המדינית, והי-
מוביל אנשי-צבא לחפש את מקומם במע-
רכת הפוליטית, בתיקוה שישנו אותה.

מרויסט במישרה מלאה

עד לוש שנים בטרם נולד "מוטקה"
ציפורי נמלט אביו, יעקב הנדין,
מארץ-ישראל למצרים. האב היה מעורב
ב-1921 בלחימה בערבים במהומות אותה
שנה, שבה היה זאב ז'בוטינסקי פעיל
בהגנת היישוב היהודי בארץ.
זמן קצר לאחר שובו של האב מגלות
מרצון במצרים, בספטמבר 1924, נולד
מרדכי הנדין בבית-החולים הדסה בתל-
אביב. את ילדותו עבר בפתח-תיקוה. כא-
שר אביו מתגורר באוסטרליה, ושולח משם
כספים להחזקת בני-ביתו, חווית-הילדות
העמיקה ביותר, שהוא זוכר: "אני ממיש-
פחה עיפרת של שש-עשר פתח-תיקוה.
ידעתי בילדותי מחפור ומצוקה. זה לא
מויק. זיכרון-הילדות הכי ותיק שלי נשאר
תקוע בלב וכמרח 48 שנים, עד היום,

מרדכי ציפורי בין עזר ויצמן וגאולה כהן